

Ритам срца

Кнез Михајлова улица
Мило Милуновић

Свакодневица ухваћена на платну уметника сведок је да се неке ствари никад не мењају, и порука да треба више да уживамо у детаљима. Баш зато билборд с фасаде Дома Војске Србије позива пролазнике да издвоје тренутак за детаље који су надживели сами себе.

Жена са шурбаном, Марко Челебоновић

Сви некуда јуримо. Кроз градску вреву или на виртуелну пијацу бесконачних информација. Такво је време. Клизи као прст преко тач-скрин екрана. Али не и у Великој галерији Дома Војске. Захваљујући богатом изложбеном програму, ове године Галерија је ухватила мир тренутака овековечених на платнима великих мајстора српског сликарства. На њима је време стало и на њима време никада неће стати.

Шид Саве Шумановића је већ под снегом. Заправо, он је увек под снегом. Супруга Марка Челебоновића управо се вратила с маскенбала и још није стигла да скине турбан. Његов стан био је и његов атеље. Вребао је занимљиве ћошкове и ловио поетичне тренутке који би потом потекли из кичице право у вечност. Камион пролази Кнез Михаиловом улицом. У време када је Мило Милуновић с балкона Академије хватао градски шмек на своје платно, главна београдска улица била је отворена за саобраћај. А бизнисмени, у смокинзима и са цилиндрима на глави, и тада су некуда журили...

Унутрашњи склад слика

Милош Црњански је у „Ембахадама“ описао први сусрет с Бељанским у вили Боргезе у Риму: „Кажем, ја сам Црњански. Он каже, ја сам Бељански. То је човек, самац, лепог стаса, оседео, а млад, као испегланих образа. Говори о сликама.“ Говорио је о сликама, обилазио музеје, антикварнице, галерије, атеље, бирао дела која су пратила ритам његовог срца и састављао, сасвим посебну, колекцију.

Шид под снегом,
Сава Шумановић

Ксенија Атанасијевић,
Надежда Петровић

У дубоким слојевима боје

Различити колорити и димензије, многобројне теме, различити темпераменти, свака слика посебна је на свој начин. Иза слојева темпере и минутих година, крију се приче које су подстакле сликаре да се ухвате платна и четкице.

Ксенија Атанасијевић, прва жена филозоф у Србији и пријатељица Надежде Петровић, вративши се кући из Париза донела је сестри на поклон велики црни шешир, какав су носиле француске госпођице. Иако је био фебруар и нападао снег, Ксенија га је ставила на

главу и изашла у двориште куће. Надежда је овековечила тај тренутак.

Бијелићева „Купачица“, Лубардине „Руже“, „Чезња“ Зоре Петровић, Шумановићев „Шид под снегом“ и „Доручак на трави“, „Пут славе“ Пеђе Милосављевић, „Прозор“

ПОРТРЕТ КОЛЕКЦИОНАРА

Изложба је подељена у два дела и у две галерије – ризница успомена на Павла Бељанског у Малој галерији и препознатљиви ликовни тренуци из његове колекције у Великој галерији.

Породичне фотографије, документи, писма, униформа, ордење, комади намештаја, сведоци су да Павле Бељански није само назив збирке и име дипломате од каријере, већ младић који је писао мајци током дугих дипломатских путовања, кум на венчању Мила Милуновића, војник на Крфу, светски путник и имућни човек који се великом страшћу посветио хобију.

„Ја сам у збирку унео само оне слике које представљају интимне доживљаје сликара, уколико су се служили чистим сликарским језиком“ – говорио је Бељански. Тако су се, у колекцији нашла искључиво Лубардина дела из предатног времена. Када је сликар знатно променио рад, Павле Бељански нове слике није хтео да уврсти у збирку. У постављању колекције није се руководио ни хронолошким редом, ни ауторском поставком, већ је следио унутрашњи склад који слике имају. Поставка у Новом Саду, као и ова у Великој галерији Дома Војске Србије, потпуно се противе основним музеолошким принципима, али зато прате концепт који је Бељански зацртао деценијама уназад.

Зидови Велике галерије густо су прекривени делима најзначајнијих представника српске модерне – 68 уметничких дела од 32 аутора. „С обзиром на квалитет свих дела из збирке, били смо у великој дилеми која да издвојимо“ – рекла је др Јасна Јованова, управница Спомен-збирке. Могло би се рећи – недоумица на квадрат, пошто је реч о сликама које су већ једном биле издвојене, и то по строгим критеријумима Бељанског.

ДАН БЕЛОГ ШТАПА

Светски дан посвећен слепим и слабовидим особама – Дан белог штапа обележен је 15. октобра у Великој галерији Дома Војске разгледањем дела изложбе „Колекција Павла Бељанског: поново у Београду“. Тактилни дијаграми и аудио-водичи омогућили су слепим и слабовидим особама да осете лепоту три уметничка дела из колекције Спомен-збирке – слика Јефта Перића „Мртва природа“, Јована Бијелића „Девојка са књигом“ и скулптура Сретена Стојановића „Наташа Бошковић“. Поставка је урађена по највишим стандардима доступним у свету – тифло-стаза, тактилни дијаграми, легенде на Брајовом писму, копија скулптуре и аудио-водич на дејзи флеш плејерима омогућавају да се слика „види“ и „препозна“.

Косте Хакмана, „Поглед на Београд“ Косте Милићевића... Приче у дубоким слојевима боје.

На изложби се могу видети и аутопортрети Зоре Петровић и Љубице Цуце Сокић, који представљају део меморијала уметника. Павле Бељански, свестан да без уметника не би било ни колекције, дошао је на идеју да се посебан део збирке посвети управо њиховом представљању. Почео је да прикупља аутопортрете и портрете аутора, њихове личне предмете, палете, фотографије, документе... Таква пракса настављена је и после смрти дародавца. ■

Драгана БАРИЈАКТАРЕВИЋ